

SOCIONOMPROGRAMMET, INRIKTNING MOT MISSBRUK, OHÄLSA OCH REHABILITERING, 210 HÖGSKOLEPOÄNG

**Social Work Programme, Orientation towards Addiction, Unhealth and Rehabilitation,
210 ECTS**

Utbildningsprogrammet är inrättat och utbildningsplanen fastställd den 22 december 2006 av fakultetsnämnden för humaniora och samhällsvetenskap. Avsnitt 8.1 är ändrat genom fakultetsnämndens beslut den 16 oktober 2007 (dnr CF 52-554/2007).

1. ALLMÄNT

Socionomprogrammet med inriktning mot missbruk, ohälsa och rehabilitering, omfattar 210 högskolepoäng (tre och ett halvt års heltidsstudier) och leder fram till en socionomexamen. Utbildningen ger en bredd där teoretiska moment varvas med tillämpningsövningar och verksamhetsförlagda studier med målet att de blivande socionomerna skall kunna utföra professionellt socialt arbete i offentlig förvaltning, frivilliga organisationer och privata näringslivet. Utbildningen bygger på huvudområdet socialt arbete samt på kunskaper från andra områden av relevans för det sociala arbetets verksamhetsområde. Grunden för en reflekterande praktik och ett kunskapsbaserat socialt arbete läggs genom kontinuerlig koppling mellan teori och praktik.

Socionomprogrammets särskilda inriktning ger den färdiga socionomen en fördjupad kunskap och kompetens inom området missbruk, ohälsa och rehabilitering.

2. UTBILDNINGENS MÅL

2.1 Mål för utbildning på grundnivå

Utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella eller specialutformade program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper.

Utbildning på grundnivå skall utveckla studenternas

- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,
- förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, och
- beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
- följa kunskapsutvecklingen, och
- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

(1 kap. 8 § högskolelagen [HL])

2.2 Mål för Socionomprogrammet, inriktning mot missbruk, ohälsa och rehabilitering

Mål (utöver de allmänna målen i 1 kap 8 § HL)

För socionomexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för självständigt socialt arbete på individ-, grupp- och samhällsnivå.

Kunskap och förståelse

För socionomexamen skall den studerande

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa kunskap om och förståelse för samspelet mellan individers och gruppers sociala situation, levnadsvillkor, fysiska och psykiska hälsa samt funktionsförmåga i förhållande till samhälleliga och andra bakomliggande faktorer,
- visa kunskap om ledning av socialt arbete, och
- visa kunskap om och förståelse för barns behov och sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser

Färdighet och förmåga

För socionomexamen skall studenten

- visa sådan färdighet och förmåga som krävs för att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs,
- visa förmåga att tillämpa relevanta författningar i synnerhet inom det sociala området,
- visa förmåga att förstå, utreda och analysera sociala processer och problem, och
- visa förmåga att identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För socionomexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga
- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt bemötande och förhållningssätt,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

(bilaga 2, högskoleförordningen [HF])

Utöver detta gäller följande mål för Socionomprogrammet, inriktning missbruk, ohälsa och rehabilitering:

Kunskaper och förståelse

För socionomexamen med inriktning missbruk, ohälsa och rehabilitering skall den studerande:

- visa djupgående kunskaper om hur förhållanden på individ-, organisations- och samhällsnivå bidrar till sociala problem som tar sig uttryck i olika former av ohälsa och missbruk,
- visa kunskaper om och förståelse för hur genus, etnicitet och klasstillhörighet bidrar till ojämlikhet i levnadsförhållanden och människors sociala, fysiska och psykiska hälsa,
- visa kunskap om och förstå vikten av att bidra till hållbar utveckling i samhället, samt
- möta och delta i flervetenskapliga sammanhang.

Färdigheter och förmågor

För socionomexamen med inriktning missbruk, ohälsa och rehabilitering skall den studerande:

- visa färdigheter innefattande förmåga att analysera sociala problem, bedöma behov av insatser, planera och genomföra åtgärder samt att följa upp och utvärdera resultat av insatta åtgärder, samt
- visa förmåga att etablera och upprätthålla kontakter med relevanta avnämare inom näringsliv och offentlig sektor.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För socionomexamen med inriktning missbruk, ohälsa och rehabilitering skall den studerande:

- visa förmåga till insikter av betydelse för utveckling av självkänedom och personlig mognad,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt innefattande etisk medvetenhet och en (kommunikativ) förmåga att bemöta individer med respekt, samt
- vidga sin förståelse och respekt för olika synsätt, kulturer och traditioner.

3. UTBILDNINGEN

3.1 Utbildningens huvudsakliga uppläggning och innehåll

Socionomprogrammet är ett yrkesprogram som omfattar sju terminer (210 högskolepoäng) teoretiska, fältförlagda och professionsförberedande studier. Socialt arbete utgör programmets huvudområde inom vilket fördjupning sker med 90 högskolepoäng. Professionsspecifik färdighetsträning och informationskompetens genomförs på samtliga kurser och nivåer.

Utöver att tillgodose socionomutbildningens krav på bredd i kunskaper och färdigheter har socionomprogrammet en inriktning mot missbruk, ohälsa och rehabilitering. Med de tre begreppen avses ett kunskaps- och verksamhetsområde som *både vidgar och fördjupar* socionomernas kompetensområde. Under det senaste årtiondet har den ökade *ohälsan* i samhälls- och arbetslivet kommit att uppmärksammas alltmer med ökad sjukfrånvaro och belastning på socialförsäkringssystemet. Bakom sjukfrånvaro i arbetslivet döljer sig många gånger ett missbruk. *Missbruk* i olika former utgör ett växande samhällsproblem och hör till det sociala arbetets klassiska problemområden. I förhållande till missbruksproblemets samhälleliga omfattning framträder ”missbruksinslaget” i befintliga socionomutbildningar som otillräckligt. Programmet erbjuder i detta avseende socionomerna en fördjupad kunskap och kompetens. Med *rehabilitering* avses ej enbart insatser inom missbruksområdet. Rehabiliteringsbegreppet svarar i utbildningen mot ett bredare verksamhetsfält som inkluderar socialförsäkringens och arbetsmarknadsverkets domäner; försäkringskassor, arbetsförmedlingar, kommunala arbetsmarknadsavdelningar med flera. Inom dessa domäner återfinns funktioner och yrkesgrupper med *arbetslivsinriktade rehabiliteringsuppgifter* som ofta innebär samverkan med vården, socialtjänsten och arbetslivets organisationer.

Helhetssyn - integrerat synsätt

Utgångspunkten för programmet är att se missbruk och ohälsa som samhällsfenomen som kräver insatser både på strukturell, grupp- och på individuell nivå. De sociala problemen betydelse skall därför studeras och förstås utifrån både ett systemperspektiv och enskilda människors livsvärldsperspektiv. Helhetssyn innefattar även att studera förhållandet mellan det sociala arbetets praktik och dess teori. Detta görs genom särskilda former för reflektion under utbildningens gång där studenterna tränar dessa kunskaper genom yrkesutövande situationer/arbetsplatsförlagda studier och praktiska tillämpningsmoment.

Fem perspektiv

Utöver profilen missbruk, ohälsa och rehabilitering skall socionomutbildningen genomsyras av följande perspektiv: klass-, genus-, etnicitets-, etik- och brukarperspektiv. De fem perspektiven återkommer i olika kurser under utbildningens gång och innebär följande:

(1) Klassperspektivet innebär att klasstillhörighetens betydelse beaktas i kursmoment som behandlar individers och grupper levnadsförhållanden och sociala problem.

(2) Genusperspektivet innebär att könstillhörighetens betydelse beaktas i analysen av sociala problem och i kursmoment som behandlar frågor om bemötande, makt och inflytande.

(3) Etnicitetsperspektivet innebär att kulturell tillhörighet beaktas i analysen av sociala problem och i kursmoment som behandlar frågor om bemötande, makt och inflytande.

(4) Etikperspektivet innebär att studenterna under utbildningens gång uppövar en etisk kompetens innefattande kunskaper och förmåga att bemöta klienter och hantera sociala problem på ett etiskt medvetet sätt.

(5) Brukarperspektivet innebär att "livsvärlden" i form av människors upplevelser och erfarenheter av sin vardagstillvaro återkommer i olika former som ett fortlöpande inslag under utbildningens gång.

3.2 Kurser som ingår i programmet

Socialt arbete som profession och vetenskap, A, 30 högskolepoäng

Kursen är en bred introduktion till socialt arbete som självständig profession och praktik, som akademiskt ämne och som vetenskaplig disciplin. Kursen består av två delkurser.

Den första delkursen fokuserar socialt arbete utifrån den blivande socionomens verksamhetsfält, både som yrkesmässig utövning och som akademiskt ämne. Genom presentationer av och möten med sociala problem vill kursen lägga en grund för fortsatta studier inom socionomprogrammet, stimulera till personlig mognad och utveckling av ett professionellt förhållningssätt hos den studerande.

Den andra delkursen introducerar studenten till ett vetenskapligt tänkande och arbetssätt. Kursen ger grundläggande kunskaper i samhällsvetenskaplig metod, vetenskapsteori och utvärdering för tillämpning i programmets kommande fältinslag.

Välfärdssamhällets framväxt och struktur, A, 30 högskolepoäng

Kursen innehåller två delkurser. Den första delkursen ger kunskap i samhällsvetenskaplig teori och välfärdsstatens framväxt i ett historiskt perspektiv. Den andra delkursen omfattar studier i socialpolitik och förvaltning samt ger en introduktion i allmän rättskunskap. Utifrån ett socialpolitiskt perspektiv studeras den offentliga maktens – statens och kommunerna – roll i samhället och i relation till sina medborgare. Den ger även grundläggande kunskaper om samhällsekonomin roll i välfärdssamhället samt rätten och rättsordningen; rättssystemets uppbyggnad, tolkning och tillämpning.

Socialt arbete – människans psykosociala utveckling, A, 30 högskolepoäng

Kursen innehåller två delkurser. Den första delkursen ger en introduktion till människans psykosociala utveckling med relevans för en yrkesutövande socionom. Den andra delkursen

utgörs av Verksamhetsförlagda studier I. Genom denna delkurs ges studenten möjlighet att förvärva praktiska erfarenheter av socialt arbete och ges genom handledning stöd att integrerar teoretiska och praktiska kunskaper. Genom delkursen skall den studerande ges möjligheter att pröva sin förmåga att analysera och hantera sociala problem och att utveckla ett professionellt förhållningssätt.

Socialt arbete – specialisering och färdighetsträning I, B, 30 högskolepoäng

Kursen innehåller två delkurser. Den första handlar om det sociala arbetets juridik och ger kunskaper om politiska och ideologiska överväganden som ligger till grund för lagstiftningen. Därutöver ges fördjupad och praktiskt inriktad kunskap om innehållet i de regelsystem som bedöms vara mest relevanta för det sociala arbetet.

Den andra delkursen ger kunskaper om ohälsans utbredning, orsaker och dess samband med människors levnadsvillkor. Genom teoretiska studier utvecklas kunskaper om metoder och strategier för kartläggning, behovsbedömning, åtgärdsplanering och behandling.

Socialt arbete och processer på individ-, grupp, organisationsnivå, B, 30 högskolepoäng

Kursen innehåller verksamhetsförlagda studier samt två valbara delkurser.

I delkursen Verksamhetsförlagda studier II ges möjligheter att förvärva praktiska erfarenheter av socialt arbete och kunna integrera teoretiska och praktiska kunskaper. Förmågan att självständigt identifiera och analysera sociala problem och hantera dem i problemlösande situationer utvecklas.

I delkursen Temastudier ges möjligheten att fördjupa och specialisera kunskaperna inom missbruk, ohälsa och rehabilitering.

I delkursen Perspektivfördjupning ges möjligheten till mer inträngande behandling och specialisering inom något av de fem perspektiv som genomsyrar programmet.

Socialt arbete: dokumentation, utvärdering och forskningsmetod, C, 30 högskolepoäng

Kursen innehåller två delkurser. I delkursen Kunskapsproduktion i socialt arbete förvärfvas och utvecklas förmågan att självständigt bedriva systematisk kunskapsutveckling inom det sociala arbetets verksamhetsområde. Denna delkurs utgör en förberedelse för nästa delkurs, Självständigt vetenskapligt arbete, där studenten genom ett uppsatsarbete inom ett avgränsat område, skall utveckla och fördjupa sina kunskaper i vetenskapligt arbetssätt.

Socialt arbete – specialisering och färdighetsträning II, avancerad nivå, 30 högskolepoäng

Kursen innehåller tre delkurser. Den första delkursen, Professionella möten och samtal, ger genom teoretiska studier, seminariearbete och metodiska övningar, individuellt och i grupp, kunskaper och färdigheter att hantera kommunikations-, interaktions- och samtalsprocesser. Den andra delkursen, Ekonomi och ohälsa, ger kunskaper och färdigheter att genomföra hälsoekonomiska kalkyler.

Den tredje delkursen, Samhällsplanering, ger kunskaper om samhällsplanering i ett historiskt och ideologiskt perspektiv. Delkursen ger kunskaper om sambandet mellan socialt arbete och samhällsplanering och hur detta kan utvecklas i ett praktiskt samspel.

3.3 Studieförmer och pedagogisk modell

Studierna syftar till att stimulera den studerandes egna aktiva lärandeprocesser och bygger på eget kunskapssökande och, så långt det är möjligt, egen kunskapsproduktion. I socionomprogrammet tillämpas en pedagogisk modell i syfte att stärka den röda tråden i utbildningen, knyta ihop olika kursmoment och att säkra progressionen avseende kunskaper och färdigheter i utbildningen. Den pedagogiska modellen består av

(a) Arbete i lärlag, som gemensamt ansvarar för större utbildningsblock.

- (b) Lärarledda reflektionsgrupper, en återkommande arbetsform i kurser för att stimulera reflektion och lärande hos studenterna och en personlig utveckling och mognad.
- (c) Studentmedverkan i planering och uppföljning av kurser.
- (d) Regional samverkan, bland annat genom branschråd, arbetsplatsförlagda studier, fältstudier och medverkan av yrkesverksamma i olika kursmoment.

4. INTERNATIONELLT STUDENTUTBYTE

Genom Socrates/Erasmus-, Nordplus och bilaterala avtal med universitet i Europa, USA, Kanada och Asien, ges studenterna möjlighet att förlägga en termin av sina studier utomlands. Även de verksamhetsförlagda studierna kan förläggas utomlands.

5. BETYG OCH EXAMINATION

Om inte annat är föreskrivet i kursplanen skall, enligt 6 kap. 18 § högskoleförordningen (HF), betyg sättas på en genomgången kurs. Betyget skall bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator).

Som betyg skall, enligt 6 kap. 19 § HF, användas något av uttrycken underkänd, godkänd eller väl godkänd, om inte högskolan föreskriver annat betygssystem.

I de fall rektor medgivit avsteg från den tregradiga betygsskalan framgår detta av respektive kursplan.

Obligatoriska moment förekommer i form av seminarier, redovisningar och vid verksamhetsförlagda studier. För närmare information om kraven på obligatoriska moment och deras omfattning, se respektive kursplan.

6. EXAMEN

Socionomexamen (Degree of Bachelor of Science in Social Work)

uppnås efter fullgjorda kursfordringar om sammanlagt 210 högskolepoäng.

För socionomexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Mål, se punkt 2.2.

För ytterligare information, se Examensordning för grundutbildning.

7. BEHÖRIGHETSVILLKOR

7.1 Behörighetsvillkor vid antagning till programmet

För att vara behörig till programmet krävs att den sökande har grundläggande behörighet och dessutom uppfyller kraven för den särskilda behörigheten enligt standardbehörighet D.1, det vill säga Matematik kurs A och Samhällskunskap kurs A (lägst betyget Godkänd krävs i respektive kurs).

För ytterligare information, se Antagningsordning för grundutbildning.

7.2 Behörighetsvillkor vid antagning till kurs inom programmet

För att bli antagen till kurs inom programmet krävs att den studerande har den särskilda behörighet som föreskrivs. Den särskilda behörigheten framgår av respektive kursplan.

8. URVAL OCH PLATSGARANTI

8.1 Urval till programmet

Vid urval till programmet används urvalsgrunderna betyg (50 procent av platserna) och resultat från högskoleprovet (50 procent av platserna).

9 TILLGODORÄKNANDE AV TIDIGARE UTBILDNING

Beslut om tillgodoräknande för erhållande av betyg på kurs fattas av examinator för den aktuella kursen (6 kap. 18 § HF).

Beslut om tillgodoräknande av kurs i generell examen, om bedömningen sker i samband med begäran om examensbevis och kan betraktas som rutinmässig, fattas av chefen för Utbildnings- och forskningsavdelningen (se Rektors delegationer i utbildningsfrågor).

Beslut om tillgodoräknande i övriga fall fattas av respektive institutionsstyrelse (se Rektors delegationer i utbildningsfrågor).

För ytterligare information, se Tillgodoräknandeordning för grundutbildningen.

10 ÖVRIGT

10.1 Studieort

Utbildningen är förlagd till Eskilstuna.

De verksamhetsförlagda studierna kan vara förlagda till annan ort än studieorten.

10.2 Kvalitetssäkring av socionomprogrammet

Socionomprogrammet har utvecklats i dialog med studenter inom berörda utbildningsprogram och med berörda organisationer i regionen. Programmet kvalitetssäkras genom ett utvärderingssystem som involverar studenter, undervisande lärare och avnämare i form av organisationer och yrkesverksamma på fältet.

- - -

IKRAFTTRÄDANDE- OCH ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER (6 KAP. 17 § HF)

Denna utbildningsplan gäller från och med höstterminen 2007.